

ධම්මපදයෙන් අපේ දිවියට

අප බුදුදහම ඉගෙන ගන්නේ හුදු දැනුම් සම්භාරයක් එකතුකර ගැනීමට පමණක් නො වේ. කොතරම් දහම් කරුණු දැන ගත්තත් තම ජීවිතය අයහපතින් මුදවා යහපතෙහි යෙදවීමට එම දහම් දැනුම ප්‍රයෝජනයට නොගන්නේ නම් නිෂ්ඵල ය. මොන තරම් වටිනා බෙහෙත් වට්ටෝරුවක් දැන ගත්තත් ගිලන් වූ විට අදාළ බෙහෙත පිළියෙල කරගෙන පාවිච්චි නො කරන්නේ නම් බෙහෙත් වට්ටෝරුව දැන ගැනීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නො වන්නාක් මෙනි. මානසික අසහනයක්, ගැටලුවක් ඇති වූ විටෙක කම්පාවට පත් නොවී දිරිමත් ව ජීවිතය පවත්වා ගැනීමට තම දහම් දැනුම උපයෝග කර ගත යුතු ය. එ බඳු අවස්ථාවන්හි දී උපකාර ගත හැකි දහම්පද ඇතුළත් ග්‍රන්ථයකි ධම්මපදය.

සූත්‍ර පිටකයේ බුද්දක නිකායට අයත් ධම්මපදය බෞද්ධයාගේ අත්පොත බඳු ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ධර්මයෙහි සාරාංශයක් වැනි වූ ධම්මපදයෙහි සරල සුගම දහම් කරුණු මෙන් ම ගැඹුරු ධර්ම කාරණා ද ඇතුළත් ව ඇත. එහි ගාථා අර්ථ රසයෙන් මෙන් ම ධර්ම රසයෙන් ද අනුන ය. ඒවා අසන්නන් තුළ ප්‍රසාදය ඇති වන අයුරින් ගායනා කළ හැකි අතර, ගායනා කිරීමෙන් තමන්ට ද නිරාමිෂ ප්‍රීතියක් වින්දනය කළ හැකි වේ. එම ගාථා අපට යා යුතු මග, නොයා යුතු මග පෙන්වා දෙයි. අපේ සිතේ ස්වභාවය, එය ජීවිතය කෙරෙහි බලපාන ආකාරය හා සිත හික්මවා ගැනීමේ වැදගත්කම පැහැදිලි කර දෙයි.

ඇසුරු කළ යුතු ඇසුරු නොකළ යුතු අය කවුරුන් ද, අනුන්ට ඇසුරු කිරීමට සුදුසු පරිදි තම ජීවිතය තුළ ඇති කර ගත යුතු ගුණාංග මොනවාද යි ධම්මපද ගාථාවන්ගෙන් අපට උගත හැකි ය. අප මුහුණපාන කරදර, හිරිහැර, ගැටලුවලට බලපාන සැබෑ හේතු දැන ගෙන ඒවා ඉවත් කර ගන්නා මාර්ගය එහි පෙන්නවා දී තිබේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ එම ගාථා දේශනා කර තිබෙන්නේ විවිධ පුද්ගලයන් හා සම්බන්ධ විවිධ සිද්ධි මුල්කර ගෙන ය. එහි ගාථා 423 ක් ඇති අතර ඒවා තේමා 26 ක් යටතේ වර්ග වශයෙන් සංග්‍රහ කර ඇත. ඒවායින් ඉදිරිපත් කැරෙන දහම් පණිවිඩ දේශ කාල ඉක්මවා ගිය පොදු චරිතාකමක් ඇති ඒවා ය. පාසලේ දී සහ දහම් පාසලේ දී අප ඉගෙන ගත් ධම්මපද ගාථාවන්ගෙන් ඒ බව පැහැදිලි වෙයි. පාසලේ හයවන ශ්‍රේණියේ සිට දසවන ශ්‍රේණිය තෙක් හදල ගාථා යළි සිහියට නඟා ගත හොත් ඒ බව වඩාත් තහවුරු වනු ඇත.

“අසවලා මට බැන්නේ ය, මට පහර දුන්නේ ය, මා පරාජය කර ජයග්‍රහණය කළේ ය, මා සතු දෙය පැහැර ගත්තේ යැ යි තමන්ට බැන්න, තමන්ට ගැසූ, තමන් පරාජය කළ, තමන් සතු දෙය පැහැර ගත් අය ගැන නිතර නිතර සිහි කළහොත්, සිතේ පැසව පැසවා තබාගත හොත් වෛර සිත අඩු වෙයි ද වැඩි වෙයි ද? වැඩි වීමක් මිස අඩු වීමක් නො වේ. එසේ සිතන අයගේ සිත පෙළඹෙන්නේ බැන්න අයට බැනීමට ය. පහරදුන් අයට පහරදීමට ය. ජයග්‍රහණය කළ අය පරාජය කිරීමට ය. තම සන්නකය පැහැර ගත්තවුන්ගේ දෑ පැහැර ගැනීමට ය. කුමන හෝ ආකාරයකින් ඔවුන්ට ද හිරිහැර කිරීමට ය. ඔවුන්ගෙන් පළිගැනීමට ය. එසේ සිතනතාක් වෛරය සන්සිඳෙන්නේ නැත. අසවලා මට බැන්නේ ය, මට පහර දුන්නේ ය, මා පරාජය කළේ ය, මා සන්නකය පැහැර ගත්තේ යැ යි නැවත නැවත නො සිතන, ඒවා අමතක කර දමන තැනැත්තා තුළ වෛර සිත වැඩෙන්නේ නැත. ඔහුගේ වෛරය සන්සිඳේ. මේ බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සේක.

අක්කොච්ඡි මං අවධි මං
අජ්නි මං අහාසි මේ,
යෙ තං උපනස්හන්ති
වෙරං තෙසං න සම්මති.

යමක වග්ග 3 ගාථාව

මං, මට; අක්කොච්ඡි, (අසවලා) බැන්නේ ය; මං, මට; අවධි, පහර දුන්නේ ය; මං, මා; අජ්නි, දිනාගත්තේ ය; මේ, මා සතු දෑය; අහාසි, පැහැර ගත්තේ ය යි යෙ, යම් කෙනෙක්; තං, ඒ ක්‍රෝධය උපනස්හන්ති; නැවත නැවත සිතේ බඳිත් ද; තෙසං, ඔවුන්ගේ; වෙරං, වෛරය; න සම්මති, නො සංසිඳේ.

අක්කොච්ඡි මං අවධි මං
අජ්නි මං අහාසි මේ,
යෙ තං උපනය්හන්ති
වෙරං තෙසුපසම්මති.

යමක වග්ග 4 ගාථාව

මං, මට; අක්කොච්ඡි, බැන්නේ ය; මං, මට; අවධි, පහර දුන්නේ ය; මං, මා; අජ්නි, දිනාගත්තේ ය; මෙ, මා සතු දෑය; අහාසි, පැහැර ගත්තේ ය යි; යෙ, යම් කෙනෙක්; තං, ඒ ක්‍රෝධය; න උපනය්හන්ති, නැවත නැවත සිතේ නො බඳිත් ද; තෙසං, ඔවුන්ගේ; වෙරං, වෛරය; උපසම්මති, සංසිදෙයි.

මේ ගාථා දෙකින් පළමු ගාථාවෙන් ලෝකයේ සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාත්මක වන පිළිවෙළ දැක් වෙයි. එ නම් තමාට හිරිහැර කළ අය කෙරෙහි වෛර සිත් ඇති කර ගැනීම යි. දෙවන ගාථාවෙන් දැක්වෙන්නේ අප තුළ ඇති කර ගත යුතු නියම ආකල්පය යි. එ නම් බෞද්ධ පිළිවෙත යි. අපේ ජීවන දර්ශනය විය යුත්තේ එය යි.

වෛරය නො සන්සිඳෙන පිළිවෙත සහ සන්සිඳෙන පිළිවෙත දැක්වෙන තවත් ප්‍රසිද්ධ ගාථාවක් අප ඉගෙනගෙන ඇත. එයින් කියැවෙන්නේ වෛරය වෛරයෙන් කිසි කලෙකත් නො සන්සිඳෙන බව සහ අවෛරයෙන් හෙවත් මෙමිත්‍රියෙන් ම සන්සිඳෙන බව යි.

න හි වෙරෙන වෙරානි
සම්මන්ති, ධ කුදාවනං,
අවෙරෙන ච සම්මන්ති
එස ධම්මො සනන්තනො.

යමක වග්ග 5 ගාථාව

ඉධ, මේ ලෝකයෙහි; වෙරානි, වෙරයෝ; වෙරෙන, වෙරයෙන්; කුදාවනං, කිසි කලෙකත්; න හි සම්මන්ති, නො සංසිඳෙහි; අවෙරෙන ච, අවෙරයෙන් ම; සම්මන්ති, සංසිඳෙහි; එස, මෙය; සනන්තනො, සදාකාලික වූ; ධම්මො, ධර්මයක් හෙවත් ස්වභාවයක් වේ.

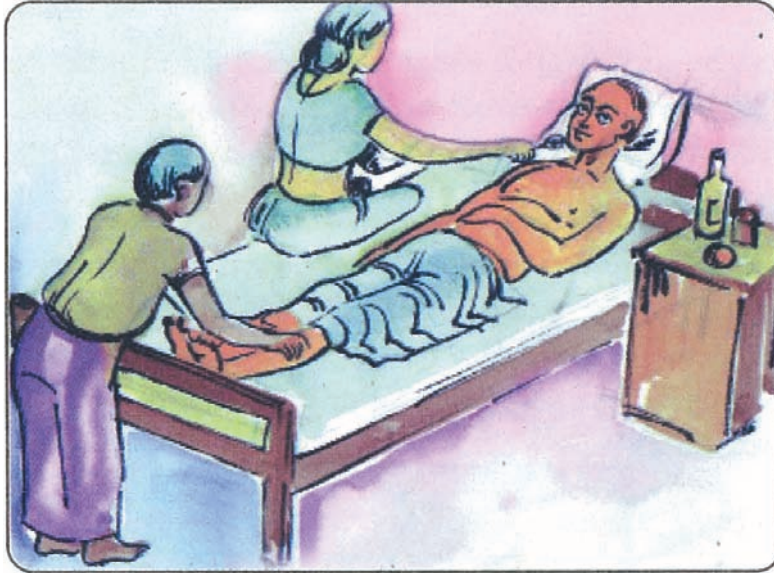
කෙළ, සොටු, මල මුත්‍රාදියෙන් අපවිත්‍ර වූ තැනක් ඒ කෙළ සොටු ආදියෙන් ම පිරිසිදු කළ නො හැකි වන්නාක් මෙන් කිසිවකු තමාට කළ නින්ද අපහාස ආදිය නිසා උපදින වෙරය, ඔහුටත් එ බඳුම නින්ද අපහාසාදිය කිරීමෙන් නො සන්සිඳවිය හැකි ය. අපවිත්‍ර තැන පිරිසිදු ජලයෙන් සේදීමෙන් පිරිසිදු වන්නාක් මෙන් තමාට නින්ද අපහාසාදිය කළ තැනැත්තා කෙරෙහි මෙන් සිත් ඉපදවීමෙන් ම වෙරය දිගින් දිගට යාමෙන් වළක්වා සංසිඳවිය යුතු බව යි මේ ගාථාවෙන් කියැවෙන්නේ.

ජීවිතයක් යහපත් වීමට නම් නො මනා නො වටිනා දේ බැහැර කළයුතු අතර හරවත් වටිනා දේ සම්බන්ධ කර ගත යුතු ය. එ සේ කිරීමට නම් හරවත් දේ මොනවා ද හරවත් නො වන දේ මොනවා ද යි තේරුම් ගැනීමේ හැකියාව තිබිය යුතු ය. එ සේ ම වැරදි කල්පනාවන්ගෙන් තොරව නිවැරදි කල්පනාවන්ගෙන් යුක්ත විය යුතු ය. මෙම අදහස් ගැබ් වූ ගාථා දෙකක් අප මීට පෙර ඉගෙනගෙන ඇත.

අසාරෙ සාරමනිනො
සාරෙ වාසාර දස්සිනො,
තෙ සාරං නාධගච්ඡන්ති
මිච්ඡා සංකප්ප ගොචරා.

යමක වග්ග 11 ගාථාව

අසාරෙ, අසාර දෑයෙහි; සාරමනිනො, සාරය යන පිළිගැනීම් ඇති; සාරෙ ච, සාර දෑයෙහි ද, අසාර දස්සිනො, අසාරය යන පිළිගැනීම ඇති; මිච්ඡා සංකප්ප ගෝචරා, වැරදි සංකල්පනාවන් ගෝචර කොට ඇති; තෙ, ඒ අනුවණ අය; සාරං, සාර වූ ධර්මයක්; න අධිගච්ඡන්ති, නො ලබති.

සාරං ව සාරතො ඤත්වා
අසාරං ව අසාරතො,
තෙ සාරං අධිගච්ඡන්ති
සම්මා සංකප්ප ගොවරා.

යමක වග්ග 12 ගාථාව

සාරං, සාර දෑය; සාරතො ව, සාර දෑය වශයෙන් ද; අසාරං, අසාර දෑය; අසාරතො ව, අසාර දෑය වශයෙන් ද; ඤත්වා, දැන; (සිටින) සම්මා සංකප්ප ගොවරා, නිවැරදි කල්පනාවන් ගෝචර කොට ඇති; තෙ, ඒ නුවණැති අය; සාරං, සාර ධර්මය; අධිගච්ඡන්ති, ලබති.

ලාභ, කීර්ති, ප්‍රශංසා දී නො වටිනා දේට ගිජු වී සිල සමාධි ප්‍රඥ දී වටිනා දේ නො සලකා හරින අයට සෝවාන් ආදි මාර්ග ඵල ලබා ගැනීමට නො හැකි ය. එම මාර්ග, ඵල ලබා ගත හැක්කේ ලාභ කීර්ති ප්‍රසංශාදිය නො වටිනා දේ ලෙසින් සිල සමාධි ප්‍රඥාදිය වටිනා දේ හැටියටත් පිළිගන්නා අයට පමණකි. ඉතා සරලව ගත්විට මේ ගාථා දෙකෙන් කියැවෙන්නේ පහත සඳහන් අදහස් ය.

නිසරු දේ සරු දේ හැටියටත් සරු දේ නිසරු දේ හැටියටත් සලකන වැරදි කල්පනාවන්හි එල්බුණු පුද්ගලයෝ සාර ධර්මයක් නො ලබති.

සරු දේ සරු දේ හැටියටත්, නිසරු දේ නිසරු දේ හැටියටත් දැන හැඳින ගත් නිතර ම නිවැරදි කල්පනාවන්ගෙන් යුක්ත අය සාරධර්මයක් ම ලබති.

මෙයින් අපට උගන්වන්නේ සරු නිසරු දේ නිවැරදි ව හඳුනාගෙන නිසරු දේ පසුපස නො ගොස් සරු දේ සිය ජීවිතයට සම්බන්ධ කර ගෙන අපේ ජීවිත අර්ථ සම්පන්න ජීවිත බවට පත් කර ගත යුතු බවයි.

ධර්මානුකූලව ගැඹුරින් කල්පනා කර බලන විට ලාභ කීර්ති ප්‍රශංසාදිය නො වටිනා දේ වුව ද, සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී ඒවා බලාපොරොත්තු වීම ස්වාභාවික ය. එහෙත් ඒවා ප්‍රාර්ථනා කළ පමණකින් ලැබෙන ඒවා නො වේ. ඒ සඳහා පුද්ගලයා තුළ සුවිශේෂ ලක්ෂණ තිබිය යුතු ය. එසේ තිබිය යුතු ලක්ෂණ හතක් පිළිබඳ ව ධම්මපද ගාථාවක සඳහන් වෙයි.

උට්ඨානවතො සතිමතො
සුවිකම්මස්ස නිසම්මකාරිනො,
සඤ්ඤාතස්ස ච ධම්මජීවිනො
අප්පමත්තස්ස යසෝභිවඬ්ඞිති.

අප්පමාද වග්ග 4 ගාථාව

උට්ඨානවතො, නැගී සිටීමේ විරියයෙන් යුක්ත වූ; සතිමතො, සිහියෙන් යුක්ත වූ; සුවිකම්මස්ස, පිරිසිදු ක්‍රියා ඇති; නිසම්මකාරිනො, විමසා බලා කටයුතු කරන; සඤ්ඤාතස්ස ච, මනා හික්මීමක් ඇති; ධම්මජීවිනො, දැනුමින් ජීවත් වන; අප්පමත්තස්ස, නො පමාවූවුන්ගේ; යසො, යසස; අභිවඬ්ඞිති, විශේෂයෙන් වර්ධනය වෙයි.

මෙහි යසස නම් අධිපතිභාවය, වස්තු සම්පත්, ගරු බුහුමන්, කීර්තිය ආදියයි. කෙනෙකුට ප්‍රධානත්වය ලැබීමට, ධන සම්පත් දියුණු වීමට, ගෞරව සම්මාන හා කීර්ති ප්‍රශංසා වැඩි දියුණු වීමට හේතු වන කරුණු හතක් මෙම ගාථාවෙහි ඇතුළත් වෙයි.

- * උත්සාහවන්තභාවය
- * මනා සිහියෙන් යුක්ත වීම
- * පිරිසිදු ක්‍රියා ඇති බව
- * විමසිලිමත් ව කටයුතු කිරීම
- * සංවරශීලී බව
- * නිවැරදි ජීවිකා වෘත්තියක් ඇති බව
- * පමා නොවී කටයුතු කරන බව

පුද්ගල ජීවිතයකට ආශ්‍රය බෙහෙවින් වැදගත් වෙයි. තමාට වඩා ගුණදහමින් පහළ මට්ටමක සිටින අය ඇසුරු කරන තැනැත්තා ගුණදහමින් පහළට වැටීමට ඉඩ ඇත. එ බැවින් බුද්දහමෙහි ඉගැන්වෙන්නේ තමන්ට වඩා උසස් අයකු හෝ තමන්ට සමානයකු හෝ ආශ්‍රයට නො ලැබේ නම් හුදකලාව වාසය කිරීම සුදුසු බව යි. එම අදහස ඇතුළත් ධම්මපද ගාථාව මෙසේ ය.

වරං වෙ නාධිගච්ඡෙය්‍ය
සෙය්‍යං සදිසමත්තනො,
එකවරියං දළ්භං කයිරා
නත්ථී බාලෙ සභායතා.

බාල වග්ග 2 ගාථාව

වරං, (ආශ්‍රය කිරීමට සුදුස්සකු) සොයන්නේ; අත්තනො, තමන්ට වඩා; සෙය්‍යං, ශ්‍රේෂ්ඨ වූ හෝ සදිසං, (තමා හා) සමාන වූ හෝ; (මිතුරකු) නාධිගච්ඡෙය්‍ය වෙ, ඉදින් නොලබන්නේ නම්; ඒකවරියං, තනි ව වාසය කිරීම; දළ්භං කයිරා, දැඩි කරන්නේ ය; (කුමක් නිසාද ?) බාලෙ, අඥානයා කෙරෙහි; සභායතා, සභායකත්වය; නත්ථී, නැත් ද; එහෙයිනි.

බාලයා නම් නපුරු සිතිවිලි ඇති, නපුරු උච්ඡා කරන නපුරු වැඩ කරන ගුණනුවණින් තොර තැනැත්තා යි. ඔහු කෙරෙහි සභායකත්වය නැතැ යි යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ යහපත් මිතුරන් ඇසුරෙන් බලාපොරොත්තු වන ගුණනුවණ නැති බව යි. බාලයා ඇසුරු නො කළ යුත්තේ එ බැවිනි.

සියලු ම බුදුවරයන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරනු ලබන්නේ එක ම දහමකි. ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන්ට කෙරෙන අනුශාසනාව සමාන ය. එම අනුශාසනාව සාමාන්‍යයෙන් හැඳින්වෙන්නේ ඕවාද ප්‍රාතිමෝක්ෂය කියා ය. "සබ්බපාපස්ස අකරණං" යන ගාථාව ද ඕවාද ප්‍රාතිමෝක්ෂයට ඇතුළත් ය.

සබ්බපාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා,
සචිත්ත පරියෝදපනං
ඒතං බුද්ධානසාසනං.

බුද්ධ වග්ග 5 ගාථාව

සබ්බපාපස්ස, සියලු පව්; අකරණං, නො කිරීම ද; කුසලස්ස, කුසලයාගේ; උපසම්පදා, ඉපදවීම (හා වැඩීම ද); සචිත්ත පරියෝදපනං, තම සිත පිරිසිදු කිරීම ද; (යන) ඒතං, මෙය; බුද්ධානං, බුදුවරයන්ගේ; සාසනං, අනුශාසනාවයි.

මෙම ගාථාවෙන් කියැවෙන්නේ සියලු පව් නොකිරීම ද, සියලු කුසල් ඉපද වීම සහ ඉපද වූ කුසල් වැඩීම ද, සිය සිත පිරිසිදු කිරීම ද යන මෙය සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ අනුශාසනාව බව යි. අප සිල සංවරයෙන් යුක්ත ව කුසල් උපදවා අර්හත් ඵලයට පැමිණීමෙන් සිත පිරිසිදු කළ යුතු ය යන්න මෙයින් අදහස් වේ.

මෙම පාඩමෙහි ඇතුළත් ගාථාවන්ගෙන් අපට ලබා දෙන පණිවිඩ මෙසේ සාරාංශ කර දැක්විය හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම්

01. ධම්මපදය හැඳින්වෙන වාක්‍ය පහක් ලියන්න.
02. මෙම පාඨමේ ඇතුළත් ගාථා අතුරින් ඔබ වඩාත් ම සිත් ගත් ගාථාව සහ එහි සරල අදහස ලියා එසේ සිත් ගැනීමට හේතුව පැහැදිලි කරන්න.
03. මෙහි ඇතුළත් ගාථා කටපාඩමින් ගායනා කරන්න.

පැවරුම

01. එක් එක් ගාථාවේ අදහස ගැඬි වන සේ පද 8ක් නිර්මාණය කරන්න.
02. මෙහි ඇතුළත් ධම්මපද ගාථා ඇසුරෙන් පන්ති කාමරයේ ප්‍රදර්ශනයට සුදුසු ආදර්ශ පාඨ 5ක් පිළියෙල කරන්න.

හොඳ ලෙස	හැඳීමට
හොඳ සිත් ඕනෑ	හැමවිට
නරක සිත් ඇති	විට
නරකමයි සිදුවන්නේ	අපහට

සිරිත් මල්දම